

N:o 188.

Af herr **E. A. Lindblad**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny förordning angående beviljning af fast egendom samt af inkomst.*

Hvar och en, som vill opartiskt bedöma vårt taxeringsväsende, skall nödgas erkänna, att det i stort sedt fungerat väl. Att under gångna tider, då jordbruket såsom det förnämsta skatteobjektet samtidigt hårdt belastades, en klagan kunde förnimmas om jordegendomarnas låga taxering, detta har kunnat vara förklarligt nog för den tiden; men den som är förtrogen med förhållandena vet, att den ändring till det bättre, som nu kan konstateras, har framsprungit i de flesta fall från de beskattande nämnderna själfva och ingalunda på grund af ingrepp från kronoombudens sida. Visserligen påhvilas ännu en särskild beskattning det svenska jordbruket i högre grad än andra beskattningsföremål — jag menar afgifterna till prästerskapet och en högre beräknad afkomstprocent för jordegendom än för annan fastighet — men tillfredsställelsen öfver en alltmera utsträckt jämlikhet i skattebördor är omissskännlig. Under sådana förhållanden har man helt visst ingen som helst rätt att ej fortfarande tänka högt om våra själfvalda taxeringsmyndigheter.

Deras förnämsta uppgift synes mig efter själfdeklarationens införande vara den att på en gång se till, att kronan får ut sitt af de olika beskattningsföremålen, och därjämte icke minst att göra en rättvis fördelning af skattebördorna inom kommun, landsting och väghållningsdistrikt, hvilka i regeln kräfva ofantligt mycket mera än statsbeskattningen. Ett sådant

direkt deltagande i beskattningens anordnande från ett flertal, af folket själf utsedde personer, har helt visst fördelaktigt inverkat på den svenska nationens uppfattning om beskattningen och skatteinbetalningen. Då själfdeklarationen infördes i vårt land, har man kunnat konstatera, att den offentliga skattemoralen står högt. Afsiktligt undandöljande från beskattning torde vara sällsynt. Detta gäller nu i första rummet allt, som kan blifva föremål för deklaration, nämligen alla kontanta inkomster. Men jordbruket, enkannerligen det minsta, har så mycket, som ej blifver omsatt i penningar utan konsumeras för eget behof, och detta allt låter sig svårigen minutiöst värderas, utan bedömes lika säkert af praktiskt folk så att säga på rak arm. I afseende härå äro våra nuvarande taxeringsmyndigheter öofverträffliga, och de låta sig icke ersättas af någon som helst utsträckt bokföringsskyldighet eller deklaraionsplikt. Efter hand som det ekonomiska kartverkets kartor blifva allmännare, kan man med ett sådant material, som nu mångenstädes saknas, uppnå ändå pålitligare värden. Öfverallt spela dock tillfälliga konjunkturen in, och man får i sitt bedömande af resultatet ej förbise, att det är en jordegendoms generella värde som åsyftas, dess *brukningsvärde*; man kan ingalunda fordra, att en egendom skall i all framtid åsättas ett högt taxeringsvärde och dragas med ökade skatter, därför att densamma under en gynnsam konjunktur uppnått ett högt saluvärde. En sådan konjunkturvinst borde väl då rätteligen på annat sätt beskattas, om samtidigt alla andra dylika vinster kunde träffas af beskattning.

Som det nu är, föreslår bevillningsberedningen taxeringsvärdena *inom ett mindre distrikt*, lagom stort för att väl behärska materialet; därvid utjämnas och fördelas de rent kommunala bördorna. Omedelbart därpå kommer taxeringsnämnden med särskildt kronoombud för att utöfva kontrollen öfver de gjorda förslagen. Just därför att ledamöterna här besitta lika stor personal- och ortskänedom, kan kontrollen blifva fullt effektiv. Vill kronoombudet offra litet mera arbete och på förhand taga kännedom om arealer m. m. ur tillgängliga kartverk, så kan med nuvarande anordning ett långt bättre resultat nås än med det af Kungl. Maj:t föreslagna. Man må blott tillhålla kronoombuden, att förrättningen de år fastighetstaxeringen äger rum ej må ske på lika kort tid som eljes. Fördelen af denna anordning är omisskännlig: här finnes ett taxeringsorgan, som i regeln utjämnar bördorna *inom häradet, väghållningsdistriktet*. Vägdelningarna grunda sig, som kändt, på taxeringsvärdena; tillämpar man olika beräkningssätt inom de många af Kungl. Maj:t nu föreslagna

mindre taxeringsdistrikten, så uppnås ej den för väghållningens fördelning nödiga likformigheten. Att rätta till detta i pröfningsnämnden låter sig helt enkelt icke göra: en minutiös detaljgranskning af en lika stor mängd klagomål, som nu afgöras i taxeringsnämnden, är omöjlig. Men helt visst komma de dit och därifrån till kammarrätten och skola också påkalla ökade arbetskrafter och ökade kostnader på båda hållen.

Förslaget är uppgjort med tanke på städerna, ej på landsbygdens helt olika förhållanden: de från städerna inkommande besvären låta sig ju bedömas lika väl i pröfningsnämnden som i taxeringsnämnden. Men klagomål om jordens taxering fordrar lokalkännedom i högre grad än som kan sammanföras i pröfningsnämnden. Att samtidigt minska antalet ledamöter däri tyder på en önskan att göra behandlingen därstädes blott och bart formell, ja måhända att i sinom tid låta den helt och hållet utföras af »sakkunnige». Är det jurister som menas därmed, eller hvilka »sakkunnige» stå Konungens befallningshafvande hädanefter bättre till buds än hittills?

En ren inkomstbeskattning af jorden, som föresväfvar våra skatte-teoretici, är för det mindre jordbruket ett oting. Inför gärna i kontrollsyfte själfdeklaration af alla, som kunna deklarerera, och låt dem angifva hvad de årligen vinna i reda penningar från sin jord. Försäljning af skogsprodukter, grus, torf, kalk- och annan sten, äfvensom från större fisken och saluträdgårdar m. m. bör uppskattas särskildt såsom hvarje annan affär. Men afsöndra den stora mängden af vanliga jordbruk och låt dem skatta efter sina arealer och dessas olika värden och tyng ej hela beskattningsapparaten med uppgifter om utsäde och skörd, inventariernas årliga värdering m. m. sådant, som blott skulle vålla den samvetsgranne mindre jordbrukaren stora svårigheter.

Det är ej små olägenheter, som nu tillskapas: två hela skatteinbetalningar till kronan samma år under öfvergången äro ej småsaker för den svenske jordbrukaren. Han skall aldrig förstå, hvarför andra skola slippa med hälften. Och den nya uppbördstiden omedelbart efter höstlönernas utbetalning och innan man hunnit vända sin skörd i penningar skall vålla ständigt hufvudbry.

Förslaget utgår själf från att såväl debiteringen som uppbörden skola kräfva ökade arbetskrafter. Ökade utgifter för pröfningsnämnden, ett långt större antal besvär där och i kammarrätten måste också ställas i utsikt. Då man jämväl måste räkna med större afkortningar än hittills, har man svårt att få klart för sig, hvartill hela den vidlyftiga ändringen skall tjäna.

Alla förenklingar i den nuvarande skattemetoden, som kunna göras, må dock ske. Det synes som om det uppslag, tvenne kammarrättsråd gifvit (sid. 146) kunde begagnas. Att komplettera detta beräkningssätt med de af statsrådet påpekade bestämmelserna må lätt kunna göras. Man skulle därmed uppnå så mycket af likformighet, som praktiskt sedt torde kunna vinnas.

Med anledning af det nu anförda vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om nytt förslag till bevillningsförfordning, som utan ändring af uppbördstiden eller af nuvarande taxeringsmyndigheters antal och sammansättning medgifver, att beskattningen af kapital och arbete må utgå för det löpande året och i görligaste måtto får beräknas efter föregående års inkomst.

Stockholm den 26 februari 1907.

Ernst Lindblad.

I motionens syfte instämma:

A. Johanson.

Jöns Åkesson.

E. Åkerlund.

L. P. Mallmin.

Esbjörn Persson.